

Predikcia nerozhodnosti prostredníctvom rezistencie voči zmene, maximalizácii, ľútosti a sebaúcty

Marián Špajdel

Marián Špajdel: Predikcia nerozhodnosti prostredníctvom rezistencie voči zmene, maximalizácii, ľútosti a sebaúcty [Predicting indecisiveness through resistance to change, maximisation, regret and self-esteem]. In: *Ostium*, vol. 20, 2024, no. 1.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Predicting indecisiveness through resistance to change, maximization, regret and self-esteem
The relationship and predictive function of resistance to change (RTC), maximization, experienced regret and self-esteem was verified against indecision in a group of 189 participants in the age range of 18-70 years. Maximization and experienced regret were significantly correlated with indecisiveness in a positive direction, while self-esteem was negatively correlated. Emotional reaction and short-term focus, as RTC subscales, were significantly correlated with indecisiveness in a positive direction, while cognitive rigidity was negatively correlated. Significant predictors of indecision were shown to be maximization, experienced regret, self-esteem, cognitive rigidity and short-term focus. The regression model explains 48% of the variance of the values of the dependent variable. The results enrich and complement the existing knowledge about predictors of indecision, especially by verifying the predictive function of resistance to change.

Keywords: indecisiveness, resistance to change, maximization, regret, self-esteem

Úvod

Nerozhodnosť (*indecisiveness*) sa vyznačuje pretrvávajúcimi ťažkosťami uskutočniť rozhodnutia^[1]^[2]. Na rozdiel od nerozhodnutosti (*indecision*), s ktorou síce pozitívne koreluje^[3], nie je situačne podmienená. Môže sa vyznačovať predĺženým rozhodovacím procesom^[4]^[5] a odkladaním rozhodnutia^[6], hoci výsledky novších výskumov^[7]^[8]^[9] jednoznačne nepotvrdili uvedené behaviorálne tendencie. Koreluje negatívne s racionálnym rozhodovaním a myslením^[10] a pozitívne s tendenciou ku kognitívnemu zlyhaniu^[11]. Pozitívne sa viaže aj k úzkostlivosti^[12]^[13], k intolerancii neistoty^[14]^[15]^[16] a k neuroticizmu^[17]^[18]^[19].

Rezistencia voči zmene je multidimenzionálnou osobnostnou predispozíciou prejavujúcou sa odporom aj voči zmenám, ktoré sú v súlade so záujmami osoby. Zmena je tu považovaná za odpudivú, jej hodnota sa devaluje^[20]. Koreluje negatívne s vyhľadávaním vzrušenia a otvorenosťou voči skúsenosti. Pozitívne sa však viaže k averzii voči riziku, dogmatizmu a neuroticizmu^[21]. Domnievame sa, že je opodstatnené uvažovať o rezistencii voči zmene ako o prejave snahy vyhnúť sa rozhodnutiu. Izsóf Jurášová^[22], vychádzajúc z dostupných literárnych prameňov, bližšie popísala štyri základné formy snahy vyhnúť sa rozhodnutiu: preferenciu status quo, nevykonanie rozhodnutia,

odklad rozhodnutia a pretrvávajúcu nečinnosť. Uvedené tendencie, spolu s rezistenciou voči zmene, odrážajú preferenciu stagnácie a vyhnutia sa posunu vpred. Uskutočnenie rozhodnutia na druhej strane môžeme považovať za snahu opustiť aktuálnu situáciu a posunúť sa smerom ku konzekvenciám zvolenej alternatívy. Napriek možnému tematickému prieniku medzi nerozhodnosťou a rezistenciou voči zmene, overeniu ich vzťahu nie je venovaná extenzívna empirická pozornosť. Na domácej pôde sa otázke venovali Izsóf Jurásová a Bednárová[23]. Medzi skúmanými premennými potvrdili signifikantnú pozitívnu koreláciu. V citovanej štúdii však nebola venovaná pozornosť novej prediktívnej funkcii rezistencie voči zmene voči nerozhodnosti.

Maximalizácia predstavuje tendenciu preskúmať všetky alternatívy v situácii voľby pri snahe vybrať si tú najlepšiu[24]. Pozitívne koreluje s úzkosťou, perfekcionizmom[25], depresiou[26], obsesívno-kompulzívnou tendenciou a patologickým zhromažďovaním[27]. Negatívna korelácia bola zaznamenaná v súvislosti s optimizmom, životným šťastím a sebaúctou[28]. Preukázal sa pozitívny vzťah medzi nerozhodnosťou a maximalizáciou[29]^{[30], [31]}. Na základe uvedených zistení je teda možné očakávať, že snaha o voľbu najlepšej novej alternatívy vyplývajúca z vysokých osobných štandardov bude prepojená s ťažkosťami uskutočniť rozhodnutie a s predĺženým rozhodovacím procesom.

Stratégia maximalizácie je tiež v úzkom vzťahu s predispozíciou oľutovať výsledné rozhodnutia[32]. Oľutovanie rozhodnutí pramení z kontrafaktového myslenia, pri ktorom osoba porovnáva reálne a hypotetické dôsledky rozhodnutia a uvažuje nad tým, či by boli dôsledky priaznivejšie pri preferencii odmietnutej alternatívy[33]. Kvôli uvedenému myšlienkovému mechanizmu je rozhodnutie sprevádzané pochybnosťami a nespokojnosťou. Nespokojnosť pramení aj z toho, že už samotnou voľbou medzi alternatívami stratila osoba pozitívne atribúty nezvolenej alternatívy a súčasne získala negatívne aspekty zvolenej alternatívy[34]. Intenzita prežívanej ľútosti však plynúcim časom po rozhodnutí klesá[35]. Vzťah medzi nerozhodnosťou a náchylnosťou oľutovať rozhodnutie bol potvrdený vo výskume Spunta a kolegov[36]. Preukázala sa silná pozitívna korelácia medzi skúmanými premennými. Podotýkame však, že v uvedenom výskume sa na nerozhodnosť neprihliadalo ako na unidimenzionálny konštrukt. Autori diferencovali medzi dvoma jej formami: averzívnu a vyhýbavou nerozhodnosťou. Vo vzťahu s ľútosťou bola jej averzívna forma, teda tendencia očakávať negatívne konzekvencie rozhodnutia a prežívanie negatívnych emócií v súvislosti s rozhodnutím.

Sebaúcta - označovaná aj termínmi sebahodnotenie, sebaocenenie či sebachápanie - odráža spôsob vnímania osobnej hodnoty. Jej miera sa frekventovane zaznamenáva Rosenbergovou škálou sebahodnotenia. Feldman[37] uvádza, že nízka miera sebaúcty odráža obmedzenú spôsobilosť jednotlivca vytvoriť si reálny sebaobraz a je sprevádzaná tendenciou k neprimerane prísnemu sebahodnoteniu. Sebaúcta spolu so sebaúčinnosťou, neuroticizmom a miestom kontroly tvoria psychologický konštrukt vyššieho rádu, jadrové sebahodnotenie[38]. Negatívny vzťah medzi nerozhodnosťou a sebaúctou, ako aj jadrovým sebahodnotením preukázalo viacero výskumov[39]^{[40], [41]}. Z uvedených zistení vyplýva, že nízka miera vnímanej osobnej hodnoty sa spája so zvýšenou tendenciou byť nerozhodný v rôznych životných situáciách.

Cieľom štúdie je overiť prediktívnu funkciu rezistencie voči zmene, maximalizácie, ľútosti a sebaúcty voči nerozhodnosti. Vychádzajúc z predošlých empirických podkladov, v ktorých sa potvrdil signifikantný vzťah medzi skúmanými premennými, očakávame, že rezistencia voči zmene, maximalizácia, ľútosť a sebaúcta budú signifikantnými prediktormi nerozhodnosti.

Výskumný súbor

Výskumu sa zúčastnilo 189 participantov s priemerným vekom 29,7 (SD=13,52) rokov a vo vekovom rozpätí 18 - 70 rokov. Zastúpenie žien bolo 81% percent. Participant boli oslovení cez sociálne siete. Účasť vo výskume bola dobrovoľná, bez finančného honorára. Batéria dotazníkov bola vyplňaná

online.

Výskumné metódy

Miera nerozhodnosti bola zaznamenaná pomocou Škály nerozhodnosti od autorského kolektívu Frost a Shows[42]. Použili sme jej 9-položkovú slovenskú verziu, psychometricky overenú Bavoľárom[43]. Vychádzajúc z faktorovej analýzy Bavoľára sme pristupovali k škále ako k unidimenzionálnej, hoci podotýkame, že exploračná faktorová analýza v štúdií Filjačovej a Izsóf Jurásovej[44] potvrdila trojfaktorový model. Výroky (napr. „Je pre mňa ľahké rozhodnúť sa“) sa v nej hodnotia na 5-bodovej Likertovej škále, kde voľbou hodnoty 1 vyjadří participant silný nesúhlas s prezentovaným tvrdením, kým hodnotou 5 vyjadruje silný súhlas.

Rezistencia voči zmene bola meraná Škálou rezistencie voči zmene[45], ktorej psychometrické vlastnosti boli overené aj na slovenskej populácii[46]. Obsahuje sedemnást výrokov (napr. „Vo všeobecnosti považujem zmenu za negatívnu vec“), ktoré sa hodnotia na 6-bodovej Likertovej škále. Hodnota 1 vyjadruje silný nesúhlas, kým hodnota 6 silný súhlas s prezentovaným tvrdením. Škála je tvorená štyrmi subškálami. Subškála vyhľadávania rutiny odráža záporný vzťah k novým impulzom a neochotu vzdať sa zabehnutého spôsobu života. Subškála emocionálnej reakcie zachytáva negatívne emocionálne prežívanie v súvislosti s vynútenou zmenou. Kognitívna krátkozrakosť, ako tretia subškála, je zameraná na kognitívnu tendenciu sústredenia sa na krátkodobé, nepriaznivé dôsledky zmeny a to napriek možným dlhodobým benefitom. Subškála kognitívnej rigidity je tvorená položkami, ktoré sú zamerané na ochotu osoby zmeniť si názor.

Maximalizácia a prežívaná ľútosť po rozhodnutí boli zaznamenané združenou Škálou ľútosti a maximalizácie[47]. Pracuje sa v nej so 7-bodovou Likertovou škálou, v ktorej hodnota 1 značí silný nesúhlas s prezentovaným tvrdením (napr. „Ak premýšľam o svojom živote, často uvažujem o príležitostiach, ktoré som premárnil“; „Vo všetkom čo robím, si pre seba stanovím tie najvyššie štandardy“), kým hodnota 7 odráža silný súhlas.

Sebaúcta bola meraná slovenskou verziou Rosenbergovou škálou sebahodnotenia[48]. Obsahuje 10 položiek (napr. „Mám k sebe dobrý vzťah“), ktoré sa hodnotia na 4-bodovej Likertovej škále, kde voľbou hodnoty 1 vyjadří participant silný nesúhlas s prezentovaným tvrdením, kým hodnotou 4 vyjadruje silný súhlas.

Výsledky výskumu

Pomocou Pearsonovej korelačnej analýzy sme zisťovali vzťah nerozhodnosti s rezistenciou voči zmene (resp. jej jednotlivých subškál: vyhľadávanie rutiny, emocionálna reaktivita na vynútenú zmenu, kognitívna krátkozrakosť a kognitívna rigidita), maximalizáciou, ľútosťou a sebaúctou. Potvrdil sa signifikantný vzťah nerozhodnosti so všetkými skúmanými premennými okrem vyhľadávania rutiny (tab. 1).

	Nerozhodnosť	
	r	p
Vyhľadávanie rutiny	0,08	0,26
Emocionálna reaktivita na vynútenú zmenu	0,27	<0,001
Kognitívna krátkozrakosť	0,34	<0,001
Kognitívna rigidita	-0,38	<0,001
Maximalizácia	0,53	<0,001
Prežívaná ľútosť	0,39	<0,001
Sebaúcta	-0,50	<0,001

Tab. 1: Pearsonov korelačný koeficient pre skúmané premenné vo vzťahu s nerozhodnosťou (n=189)

Prediktívnu funkciu skúmaných premenných voči nerozhodnosti sme overovali prostredníctvom jednoduchej lineárnej regresie. Na optimalizáciu regresného modelu sme využili tzv. techniku forward, ktorá spočíva v postupnom pridávaní nezávislých premenných do regresného modelu. Výsledkom tejto techniky je optimalizovaný regresný model (tab. 2) obsahujúci premenné, ktoré signifikantne predikujú závislú premennú [F (5,183)=33,73; p=<0,001; R²=0,48]. Naš výsledný regresný model vysvetľuje 48 % rozptylu hodnôt závislej premennej.

Prediktor	Std. β	t	p
Prežívaná ľútosť	0,21	3,03	0,003
Sebaúcta	-0,25	-3,96	<0,001
Kognitívna rigidita	-0,29	-5,10	<0,001
Maximalizácia	0,21	3,41	0,001
Kognitívna krátkozrakosť	0,17	2,79	0,006

Tab. 2: Koeficienty regresného modelu so signifikantnými prediktormi vybranými pomocou tzv. techniky forward (n=189)

Diskusia

Nerozhodnutie môžeme vymedziť ako „neuskutočnenie voľby medzi alternatívami tu a teraz, okrem výberu alternatívy nerozhodnutia sa.“^[49] Ak sa nerozhodnutie stáva zaužívaným spôsobom reakcie na situácie voľby a neviaže sa na konkrétne okolnosti, môžeme hovoriť o nerozhodnosti ako osobnostnej črte.

V našom výskume sme overovali jednak vzťah medzi nerozhodnosťou a rezistenciou voči zmene, maximalizáciou, prežívanou ľútosťou a sebaúctou, ako aj prediktívnu funkciu uvedených konštruktov voči nerozhodnosti. Naše zistenia boli v súlade s doterajším vedeckým poznaním, v určitých aspektoch ho doplnili a obohatili. Preukázali sme, že skúmaná skupina nezávislých premenných

(vybrané subškály rezistencie voči zmene, maximalizácia, prežívaná ľútosť a sebaúcta) sú významným prediktorom nerozhodnosti a vysvetľujú 48 % rozptylu hodnôt závislej premennej.

Preukázala sa významná korelácia medzi nerozhodnosťou a tromi subškálami rezistencie voči zmene. Iba medzi subškálou vyhľadávania rutiny a nerozhodnosťou nebol zistený významný vzťah. Emocionálna reakcia a kognitívna krátkozrakosť korelovali s nerozhodnosťou v pozitívnom smere, kým kognitívna rigidita v negatívnom. Sila potvrdených korelácií bola slabá. Síce bola zistená významná korelácia medzi nerozhodnosťou a emocionálnou reakciou, iba subškála kognitívnej krátkozrakosti a kognitívnej rigidity sa preukázali byť jej významnými prediktormi. Z uvedeného vyplýva, že sústredenie sa na nepriaznivé krátkodobé dôsledky voľby a nevnímanie si priaznivých dlhodobých benefitov, spolu s nekonzistentnosťou názorov predikuje ťažkosti pri rozhodovaní sa v podobe nerozhodnosti. Podobne ako v našom výskume aj v štúdiu Izsóf Jurásovej a Bednárovej[50] sa preukázala významná korelácia medzi rezistenciou voči zmene a nerozhodnosťou. Pri komparácii empirických postupov však môžeme vidieť isté odlišnosti. Jednak v citovanej štúdiu nebola venovaná pozornosť jednotlivým subškálam rezistencie voči zmene a tiež bol použitý iný merací nástroj na zachytenie miery nerozhodnosti. Konkrétne sa využil Dotazník nerozhodnosti od autorského kolektívu Germeijs a De Boeck[51]. Uvedený dotazník pristupuje k vymedzeniu nerozhodnosti zo širšej perspektívy než Škála nerozhodnosti[52] a napriek svojim priaznivým psychometrickým charakteristikám je menej frekventovane využívaný v empirických výskumoch. Napriek uvedeným odlišnostiam sme toho názoru, že je opodstatnené hovoriť o verifikovanom vzťahu medzi nerozhodnosťou a rezistenciou voči zmene, ktorá bola opakovane potvrdená v súbore slovenských respondentov.

Zistili sme tiež významný pozitívny, slabý vzťah medzi nerozhodnosťou a maximalizáciou, pričom maximalizácia sa tiež preukázala byť prediktorom nerozhodnosti. Naše zistenie je v súlade s predošlými empirickými dôkazmi[53] [54] [55] a vypovedá o tom, že tendencia uspokojiť sa iba s najlepšou alternatívou stimuluje nerozhodnosť. Na druhej strane nemôžeme nechať bez povšimnutia vynárajúci sa vedecký argument o tom, že škála maximalizácie v sebe obsahuje položky o ťažkostiach v rozhodovaní, ktoré svojim obsahom sú podobné položkám Škály nerozhodnosti. Uvažuje sa preto o tom, že vzťah medzi nerozhodnosťou a maximalizáciou môže byť výsledkom príliš širokého vymedzenia maximalizačnej tendencie. Síce platnosť uvedenej domnienky bola v zahraničí empiricky verifikovaná[56], chýbajú v tomto smere domáce výskumy.

Pozitívny vzťah medzi prežívanou ľútosťou a nerozhodnosťou bol v našom výskume potvrdený ako významný. Ľútosť tiež predikovala nerozhodnosť v pozitívnom smere. Môžeme sa preto opodstatnene domnievať, že tendencia oľutovať výsledné rozhodnutia a činy predikuje nerozhodnosť. Ľútosť je pritom v tomto prípade vyjadrená tendenciou ku kontrafaktovému mysleniu a neistotou, nespokojnosťou s uskutočnenou voľbou. Aj vo výskume Spunta a kolegov[57] sa potvrdil pozitívny vzťah medzi skúmanými premennými, avšak na rozdiel od nášho výskumu, vnímali nerozhodnosť ako dvojdimenzionálny konštrukt. Ľútosť významne korelovala iba s averzívou nerozhodnosťou.

Preukázala sa tiež významná negatívna korelácia medzi sebaúctou a nerozhodnosťou a tiež sa potvrdila prediktívna funkcia sebaúcty voči nerozhodnosti. Naše zistenie je v súlade s dostupnými empirickými podkladmi[58] [59] [60] a vypovedá o tom, že nízka miera pozitívneho sebahodnotenia a sebaocenenia stimuluje nerozhodnosť. Pochybnosti o schopnosti vedieť sa dobre rozhodnúť môžu viesť k ťažkostiam v rozhodovaní a k odsunutiu rozhodovania v čase.

Vychádzajúc z našich výsledkov môžeme uviesť, že ak sa osoba sústreďí najmä na negatívne konzekvencie voľby, so svojimi rozhodnutiami je prevažne nespokojná, nepridržiava sa ich ale súčasne má vysoké štandardy a uspokojí sa len s tým najlepším, je relevantný predpoklad vynorenia sa nerozhodnosti. Platí to najmä v prípade nízkej miery sebaúcty rozhodujúceho sa.

Uskutočnený výskum má isté limitácie. Jednak sa využili sebavýpovedové škály, ktoré sú citlivé na mieru autentického sebaobrazu paricipantov. Súbor škál a dotazníkov bol vyplňaný online, preto konkrétne podmienky, v ktorých sa participanti vyjadrili k prezentovaným položkám (napr. hluk, aktuálny emocionálny stav) neboli sledované a kontrolované.

Získané výsledky obohacujú a dopĺňajú doterajšie poznanie. Vyzdvihli by sme overenie prediktívnej funkcie skúmaných premenných voči nerozhodnosti, ktoré – podľa nášho najlepšieho vedomia – neboli v tejto špecifickej zostave doteraz podrobené empirickej verifikácii.

Literatúra

BAVOLÁR, J.: Psychometric characteristics of two forms of the Slovak version of the Indecisiveness Scale. In: *Judgment and Decision Making*, vol. 13, 2018, no. 3. DOI:

<https://doi.org/10.1017/S1930297500007725>

BARKLEY-LEVENSON, E. – FOX, C. R.: The surprising relationship between indecisiveness and impulsivity. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 90, 2016. DOI:

<https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.10.030>

CARMON, Z. – WERTERNBROCH, K. – ZEELLENBERG, M.: Option attachment: When deliberating makes choosing feel like losing. In: *Journal of Consumer Research*, vol. 30, 2003. DOI:

<https://doi.org/10.1086/374701>

CHEEK, N. N. – GOEBEL, J.: What does it mean to maximize? “Decision difficulty,” indecisiveness, and the jingle-jangle fallacies in the measurement of maximizing. In: *Judgment and Decision Making*, vol.15, 2020, no.1. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1930297500006884>

DI FABIO, A.: Decisional procrastination correlates: personality traits, self-esteem or perception of cognitive failure? In: *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, vol. 6, 2006, no. 2. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10775-006-9000-9>

DI FABIO, A. – PALAZZESCHI, L.: Incremental variance in indecisiveness due to cognitive failure compared to fluid intelligence and personality traits. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 54, 2013. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.09.005>

DI FABIO, A. – PALAZZESCHI, L.: Incremental variance of the core-evaluation construct compared to fluid intelligence and personality traits in aspects of decision-making. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 53, 2012, no. 3. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.03.012>

FELDMAN, D. C.: The antecedents and consequences of early career indecision among young adults. In: *Human Resource Management Review*, vol. 13, 2003. DOI:

[https://doi.org/10.1016/S1053-4822\(03\)00048-2](https://doi.org/10.1016/S1053-4822(03)00048-2)

FERRARI, J. R. – DOVIDIO, J. F.: Behavioral information search by indecisives. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 30, 2001, no. 7. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(00\)00094-5](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(00)00094-5)

FROST, R. O. – SHOWS, D. L.: The nature and measurement of compulsive indecisiveness. In: *Behaviour Research and Therapy*, vol. 31, 1993, no. 7.

[https://doi.org/10.1016/0005-7967\(93\)90121-A](https://doi.org/10.1016/0005-7967(93)90121-A)

FILJAČOVÁ, D. – IZSÓF JURÁSOVÁ, K.: Nerozhodnosť vo vzťahu ku kognitívnej reflexii a exploračná faktorová analýza škál nerozhodnosti. In: ŠPAJDEL, M. (ed.): *Acta Psychologica Tyrnaviensia 24-25*. Trnava: FF TU v Trnave 2022, pp. 85 – 95. ISBN 987-80-568-0461-2

FUŇÁK, M. – IZSÓF JURÁSOVÁ, K.: Analýza vzájomných vzťahov medzi potrebou kognitívneho uzavretia, nerozhodnosťou, neuroticizmom a prokrastináciou. In: ŠPAJDEL, M. (ed.): *Acta Psychologica Tyrnaviensia 24-25*. Trnava: FF TU v Trnave 2022, pp. 96 – 105. ISBN 987-80-568-0461-2

GERMEIJS, V. – DE BOECK, P.: A measurement scale for indecisiveness and its relationship to career indecision and other types of indecision. In: *European Journal of Psychological Assessment*, vol. 18, 2002, no. 2. DOI: <https://doi.org/10.1027/1015-5759.18.2.113>

GERMEIJS, V. – VERSCHUEREN, K. – SOENENS, B.: Indecisiveness and high school student’s career decision-making process: Longitudinal associations and the mediational role of anxiety. In:

Journal of Counselling Psychology, vol. 53, 2006, no. 4. DOI:

<https://doi.org/10.1037/0022-0167.53.4.397>

HALAMA, P.: Confirmatory factor analysis of Rosenberg Self-Esteem Scale in a sample of Slovak high school and university students. In: *Studia Psychologica*, vol. 50, 2008, no. 3. ISSN: 0039-3320.

IZSÓF JURÁSOVÁ, K.: *Som nerozhodný (alebo nie?) Psychologické pohľady na neschopnosť rozhodnúť sa*. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis 2021. ISBN 978-80-568-0421-6

IZSÓF JURÁSOVÁ, K. – BEDNÁROVÁ, M.: Nerozhodnosť v kontexte rezistencie voči zmene a vybraných spôsobov rozhodovania. In: ŠPAJDEL, M. (ed.): *Acta Psychologica Tyrnaviensia 21. 25. výročie Katedry psychológie FF TU na obnovenej Trnavskej univerzite (1992-2017)*. Kraków: Towarzystwo Słowaków w Polsce 2017, pp. 139-149. ISBN 978-83-8111-026-6.

IZSÓF JURÁSOVÁ, K. – ČAVOJCOVÁ, P.: Analýza vzájomných vzťahov medzi nerozhodnosťou, akademickou prokrastináciou a úzkosťou. In: *E-psychologie*, vol. 15, 2021, no. 3. DOI:

<https://doi.org/10.29364/epsy.410>

IZSÓF JURÁSOVÁ, K. – CHROMEKOVA, P.: Všeobecná nerozhodnosť a kariérová nerozhodnosť adolescentov z aspektu črtovej emocionálnej inteligencie. In: *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*, vol. 55, 2021, no. 1. DOI: https://doi.org/10.4149/ppd_202102

JUDGE, T. A. – EREZ, A. – BONO, J. E. – THORESEN, C. J.: The Core Self-Evaluation Scale: Development of a measure. In: *Personnel Psychology*, vol. 56, 2003. DOI:

<https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.2003.tb00152.x>

JURÁSOVÁ, K. (2014): Je možné nerozhodnúť sa? In: ŠPAJDEL, M. (ed.): *Acta Psychologica Tyrnaviensia 17-18*. Kraków: Towarzystwo Słowaków w Polsce 2014, pp. 116 – 127. ISBN 978-83-7490-778-1

JURÁSOVÁ, K. – ŠPAJDEL, M.: The role of regret in rational decision making. In: *Studia psychologica*, vol. 53, 2011, no. 2. ISSN: 0039-3320.

KOERNER, N. – MEIJA, T. – KUSEC, A.: What's in a name? Intolerance of uncertainty, other uncertainty-relevant constructs, and their differential relations to worry and generalized anxiety disorder. In: *Cognitive Behaviour Therapy*, vol. 46, 2016, no. 2. DOI:

<https://doi.org/10.1080/16506073.2016.1211172>

LAUDERDALE, S. A. – MARTIN, K. J. – MOORE, J.: Aversive indecisiveness predicts risks for and symptoms of anxiety and depression over avoidant indecisiveness. In: *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, vol. 37, 2019. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10942-018-0302-x>

MADARASOVÁ, J. – IZSÓF JURÁSOVÁ, K.: Vplyv časového tlaku na latenciu odpovedí u nerozhodných. In: ŠPAJDEL, M. (ed.): *Acta Psychologica Tyrnaviensia 24-25*. Trnava: FF TU v Trnave 2022, pp. 137-146. ISBN 987-80-568-0461-2

NENKOV, G. Y. – MORRIN, M. – SCHWARTZ, B. – WARD, A. – HULLAND, J.: A short form of the Maximization Scale: Factor structure, reliability and validity studies. In: *Judgment Decision Making*, vol. 3, 2008, no.5. DOI: <https://doi.org/10.1037/t03407-000>

OREG, S.: Resistance to change: Developing an individual differences measure. In: *Journal of Applied Psychology*, vol. 88, 2003, no.4. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.88.4.680>

OREG, S. – BAYAZIT, M. – VAKOLA, M. – ARCINIEGA, L. – ARMENAKIS, A. – BARKAUSKIENE, R. – BOZIOELOS, N. – FUJIMOTO, Y. – GONZÁLEZ, L. – HAN, J. – HŘEBÍČKOVÁ, M. – JIMMIESON, N. – KORDAČOVÁ, J. – MITSUHASHI, H. – MLAČIĆ, B. – FERÍČ, I. – TOPIĆ, M. K. – OHLY, S. – SAKSVIK, P. Ø., . . . VAN DAM, K. (2008).: Dispositional resistance to change: Measurement equivalence and the link to personal values across 17 nations. In: *Journal of Applied Psychology*, vol. 93, 2008, no. 4. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.93.4.935>

PATALANO, A. L. – LE CLAIR, Z.: The influence of group decision making on indecisiveness-related decisional confidence. In: *Judgment and Decision Making*, vol. 6, 2011, no. 4.

<https://doi.org/10.1017/S1930297500004113>

RASSIN, E. – MURIS, P.: To be or not to be. . .indecisive: Gender differences, correlations with obsessive-compulsive complaints, and behavioural manifestation. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 38, 2005a. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.07.014>

RASSIN, E. - MURIS, P.: Indecisiveness and the interpretation of ambiguous situations. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 39, 2005b. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.06.006>

RASSIN, E. - MURIS, P. - BOOSTER, E. - KOLSLOOT, I.: Indecisiveness and informational tunnel vision. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 45, 2008, no. 1. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.03.006>

SANTOS, P. J. - FERREIRA, J. A. - GONÇALVES, C. M.: Indecisiveness and career indecision: A test of a theoretical model. In: *Journal of Vocational Behavior*, vol. 85, 2014. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2014.05.004>

SCHWARTZ, B. - WARD, A. - MONTEROSSO, J. - LYUBOMIRSKY, S. - WHITE, K. - LEHMAN, D. R.: Maximizing versus satisficing: Happiness is a matter of choice. In: *Journal of Personality and Social Psychology*, vol. 83, 2002, no. 5. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.83.5.1178>

SPUNT, R. P. - RASSIN, E. - EPSTEIN, L. M.: Aversive and avoidant indecisiveness: Role for regret proneness, maximization, and BIS/BAS sensitivities. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 47, 2009, no. 4. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2009.03.009>

WHEATON, M. G. - TOPILOW, K.: Maximizing decision-making style and hoarding disorder symptoms. In: *Comprehensive Psychiatry*, vol. 101, 2020. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2020.152187>

ZELENBERG, M.: The use of crying over spilled milk: A note on the rationality and functionality of regret. In: *Philosophical Psychology*, vol. 12, 1999. DOI: <https://doi.org/10.1080/095150899105800>

P o z n á m k y

- [1] FROST, R. O. - SHOWS, D. L.: The nature and measurement of compulsive indecisiveness. In: *Behaviour Research and Therapy*, vol. 31, 1993, no. 7. [https://doi.org/10.1016/0005-7967\(93\)90121-A](https://doi.org/10.1016/0005-7967(93)90121-A)
- [2] GERMEIJS, V. - VERSCHUEREN, K. - SOENENS, B.: Indecisiveness and high school student's career decision-making process: Longitudinal associations and the mediational role of anxiety. In: *Journal of Counselling Psychology*, vol. 53, 2006, no. 4. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-0167.53.4.397>
- [3] IZSÓF JURÁSOVÁ, K. - CHROMEKOVÁ, P.: Všeobecná nerozhodnosť a kariérová nerozhodnosť adolescentov z aspektu črtovej emocionálnej inteligencie. In: *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*, vol. 55, 2021, no. 1. DOI: https://doi.org/10.4149/ppd_202102
- [4] FROST, R. O. - SHOWS, D. L., c.d.
- [5] RASSIN, E. - MURIS, P. - BOOSTER, E. - KOLSLOOT, I.: Indecisiveness and informational tunnel vision. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 45, 2008, no. 1. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.03.006>
- [6] RASSIN, E. - MURIS, P.: To be or not to be. . . indecisive: Gender differences, correlations with obsessive-compulsive complaints, and behavioural manifestation. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 38, 2005a. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.07.014>
- [7] FERRARI, J. R. - DOVIDIO, J. F.: Behavioral information search by indecisives. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 30, 2001, no. 7. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(00\)00094-5](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(00)00094-5)
- [8] MADARASOVÁ, J. - IZSÓF JURÁSOVÁ, K.: Vplyv časového tlaku na latenciu odpovedí u nerozhodných. In: ŠPAJDEL, M. (ed.): *Acta Psychologica Tyrnaviensia 24-25*. Trnava: FF TU v Trnave 2022, pp. 137-146. ISBN 987-80-568-0461-2
- [9] PATALANO, A. L. - LE CLAIR, Z.: The influence of group decision making on indecisiveness-related decisional confidence. In: *Judgment and Decision Making*, vol. 6, 2011, no. 4. <https://doi.org/10.1017/S1930297500004113>
- [10] BAVOLÁR, J.: Psychometric characteristics of two forms of the Slovak version of the Indecisiveness Scale. In: *Judgment and Decision Making*, vol. 13, 2018, no. 3. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1930297500007725>
- [11] DI FABIO, A. - PALAZZESCHI, L.: Incremental variance in indecisiveness due to cognitive failure compared to fluid intelligence and personality traits. In: *Personality and Individual*

- Differences*, vol. 54, 2013. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.09.005>
- [12] IZSÓF JURÁSOVÁ, K. – ČAVOJCOVÁ, P.: Analýza vzájomných vzťahov medzi nerozhodnosťou, akademickou prokrastináciou a úzkosťou. In: *E-psychologie*, vol. 15, 2021, no. 3. DOI: <https://doi.org/10.29364/epsy.410>
- [13] LAUDERDALE, S. A. – MARTIN, K. J. – MOORE, J.: Aversive indecisiveness predicts risks for and symptoms of anxiety and depression over avoidant indecisiveness. In: *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, vol. 37, 2019. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10942-018-0302-x>
- [14] KOERNER, N. – MEIJA, T. – KUSEC, A.: What's in a name? Intolerance of uncertainty, other uncertainty-relevant constructs, and their differential relations to worry and generalized anxiety disorder. In: *Cognitive Behaviour Therapy*, vol. 46, 2016, no. 2. DOI: <https://doi.org/10.1080/16506073.2016.1211172>
- [15] LAUDERDALE, S. A. – MARTIN, K. J. – MOORE, J., c.d.
- [16] RASSIN, E. – MURIS, P.: Indecisiveness and the interpretation of ambiguous situations. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 39, 2005b. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.06.006>
- [17] BAVOLÁR, J., c.d.
- [18] FUŇÁK, M. – IZSÓF JURÁSOVÁ, K.: Analýza vzájomných vzťahov medzi potrebou kognitívneho uzavretia, nerozhodnosťou, neuroticizmom a prokrastináciou. In: ŠPAJDEL, M. (ed.): *Acta Psychologica Tyrnaviensia 24-25*. Trnava: FF TU v Trnave 2022, pp. 96 – 105. ISBN 987-80-568-0461-2
- [19] PATALANO, A. L. – LE CLAIR, Z., c.d.
- [20] OREG, S.: Resistance to change: Developing an individual differences measure. In: *Journal of Applied Psychology*, vol. 88, 2003, no.4. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.88.4.680>
- [21] OREG, S., c.d.
- [22] IZSÓF JURÁSOVÁ, K.: *Som nerozhodný (alebo nie?) Psychologické pohľady na neschopnosť rozhodnúť sa*. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis 2021. ISBN 978-80-568-0421-6
- [23] IZSÓF JURÁSOVÁ, K. – BEDNÁROVÁ, M.: Nerozhodnosť v kontexte rezistencie voči zmene a vybraných spôsobov rozhodovania. In: ŠPAJDEL, M. (ed.): *Acta Psychologica Tyrnaviensia 21. 25. výročie Katedry psychológie FF TU na obnovenej Trnavskej univerzite (1992-2017)*. Kraków: Towarzystwo Słowaków w Polsce 2017, pp. 139-149. ISBN 978-83-8111-026-6.
- [24] SCHWARTZ, B. – WARD, A. – MONTEROSSO, J. – LYUBOMIRSKY, S. – WHITE, K. – LEHMAN, D. R.: Maximizing versus satisficing: Happiness is a matter of choice. In: *Journal of Personality and Social Psychology*, vol. 83, 2002, no. 5. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.83.5.1178>
- [25] SCHWARTZ, B. – WARD, A. – MONTEROSSO, J. – LYUBOMIRSKY, S. – WHITE, K. – LEHMAN, D. R., c.d.
- [26] NENKOV, G. Y. – MORRIN, M. – SCHWARTZ, B. – WARD, A. – HULLAND, J.: A short form of the Maximization Scale: Factor structure, reliability and validity studies. In: *Judgment Decision Making*, vol. 3, 2008, no.5. DOI: <https://doi.org/10.1037/t03407-000>
- [27] WHEATON, M. G. – TOPILOW, K.: Maximizing decision-making style and hoarding disorder symptoms. In: *Comprehensive Psychiatry*, vol. 101, 2020. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2020.152187>
- [28] SCHWARTZ, B. – WARD, A. – MONTEROSSO, J. – LYUBOMIRSKY, S. – WHITE, K. – LEHMAN, D. R., c.d.
- [29] SPUNT, R. P. – RASSIN, E. – EPSTEIN, L. M.: Aversive and avoidant indecisiveness: Role for regret proneness, maximization, and BIS/BAS sensitivities. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 47, 2009, no. 4. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2009.03.009>
- [30] BARKLEY-LEVENSON, E. – FOX, C. R.: The surprising relationship between indecisiveness and impulsivity. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 90, 2016. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.10.030>
- [31] WHEATON, M. G. – TOPILOW, K., c.d.
- [32] SCHWARTZ, B. – WARD, A. – MONTEROSSO, J. – LYUBOMIRSKY, S. – WHITE, K. – LEHMAN,

D. R., c.d.

[33] ZEELLENBERG, M.: The use of crying over spilled milk: A note on the rationality and functionality of regret. In: *Philosophical Psychology*, vol. 12, 1999. DOI:

<https://doi.org/10.1080/095150899105800>

[34] CARMON, Z. - WERTERNBROCH, K. - ZEELLENBERG, M.: Option attachment: When deliberating makes choosing feel like losing. In: *Journal of Consumer Research*, vol. 30, 2003. DOI:

<https://doi.org/10.1086/374701>

[35] JURÁSOVÁ, K. - ŠPAJDEL, M.: The role of regret in rational decision making. In: *Studia psychologica*, vol. 53, 2011, no. 2. ISSN: 0039-3320.

[36] SPUNT, R. P. - RASSIN, E. - EPSTEIN, L. M., c.d.

[37] FELDMAN, D. C.: The antecedents and consequences of early career indecision among young adults. In: *Human Resource Management Review*, vol. 13, 2003. DOI:

[https://doi.org/10.1016/S1053-4822\(03\)00048-2](https://doi.org/10.1016/S1053-4822(03)00048-2)

[38] JUDGE, T. A. - EREZ, A. - BONO, J. E. - THORESEN, C. J.: The Core Self-Evaluation Scale: Development of a measure. In: *Personnel Psychology*, vol. 56, 2003. DOI:

<https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.2003.tb00152.x>

[39] DI FABIO, A. - PALAZZESCHI, L.: Incremental variance of the core-evaluation construct compared to fluid intelligence and personality traits in aspects of decision-making. In: *Personality and Individual Differences*, vol. 53, 2012, no. 3. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.03.012>

[40] DI FABIO, A.: Decisional procrastination correlates: personality traits, self-esteem or perception of cognitive failure? In: *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, vol. 6, 2006, no. 2. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10775-006-9000-9>

[41] SANTOS, P. J. - FERREIRA, J. A. - GONÇALVES, C. M.: Indecisiveness and career indecision: A test of a theoretical model. In: *Journal of Vocational Behavior*, vol. 85, 2014. DOI:

<https://doi.org/10.1016/j.jvb.2014.05.004>

[42] FROST, R. O. - SHOWS, D. L., c.d.

[43] BAVOLÁR, J., c.d.

[44] FILJAČOVÁ, D. - IZSÓF JURÁSOVÁ, K.: Nerozhodnosť vo vzťahu ku kognitívnej reflexii a exploračná faktorová analýza škál nerozhodnosti. In: ŠPAJDEL, M. (ed.): *Acta Psychologica Tyrnaviensia 24-25*. Trnava: FF TU v Trnave 2022, pp. 85 - 95. ISBN 987-80-568-0461-2

[45] OREG, S., c.d.

[46] OREG, S. - BAYAZIT, M. - VAKOLA, M. - ARCINIEGA, L. - ARMENAKIS, A. - BARKAUSKIENE, R. - BOZIONELLOS, N. - FUJIMOTO, Y. - GONZÁLEZ, L. - HAN, J. - HŘEBÍČKOVÁ, M. - JIMMIESON, N. - KORDAČOVÁ, J. - MITSUHASHI, H. - MLAČIČ, B. - FERÍČ, I. - TOPIĆ, M. K. - OHLY, S. - SAKSVIK, P. Ø., . . . VAN DAM, K. (2008).: Dispositional resistance to change: Measurement equivalence and the link to personal values across 17 nations. In: *Journal of Applied Psychology*, vol. 93, 2008, no. 4. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.93.4.935>

[47] SCHWARTZ, B. - WARD, A. - MONTEROSSO, J. - LYUBOMIRSKY, S. - WHITE, K. - LEHMAN, D. R., c.d.

[48] HALAMA, P.: Confirmatory factor analysis of Rosenberg Self-Esteem Scale in a sample of Slovak high school and university students. In: *Studia Psychologica*, vol. 50, 2008, no. 3. ISSN: 0039-3320.

[49] JURÁSOVÁ, K. (2014): Je možné nerozhodnúť sa? In: ŠPAJDEL, M. (ed.): *Acta Psychologica Tyrnaviensia 17-18*. Kraków: Towarzystwo Słowaków w Polsce 2014, pp. 116 - 127. ISBN 978-83-7490-778-1

[50] IZSÓF JURÁSOVÁ, K. - BEDNÁROVÁ, M., c.d.

[51] GERMEIJS, V. - DE BOECK, P.: A measurement scale for indecisiveness and its relationship to career indecision and other types of indecision. In: *European Journal of Psychological Assessment*, vol. 18, 2002, no. 2. DOI: <https://doi.org/10.1027/1015-5759.18.2.113>

[52] FROST, R. O. - SHOWS, D. L., c.d.

[53] SPUNT, R. P. - RASSIN, E. - EPSTEIN, L. M., c.d.

[54] BARKLEY-LEVENSON, E. - FOX, C. R., c.d.

[55] WHEATON, M. G. - TOPILOW, K., c.d.

[56] CHEEK, N. N. - GOEBEL, J.: What does it mean to maximize? "Decision difficulty," indecisiveness, and the jingle-jangle fallacies in the measurement of maximizing. In: *Judgment and Decision Making*, vol.15, 2020, no.1. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1930297500006884>

[57] SPUNT, R. P. - RASSIN, E. - EPSTEIN, L. M., c.d.

[58] DI FABIO, A. - PALAZZESCHI, L., c.d.

[59] DI FABIO, A., c.d.

[60] SANTOS, P. J. - FERREIRA, J. A. - GONÇALVES, C. M., c.d.

prof. PhDr. Marián Špajdel, PhD.

Katedra psychológie

Filozofická fakulta

Trnavská univerzita v Trnave

Hornopotočná 23

918 43 Trnava

e-mail: marian.spajdel@truni.sk

ORCID: 0000-0002-5995-3741